

KURSSIOPAS

2016-17

VUOSITASOILLE

14 ja 15

Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zÄI 4 Tekstit ja vaikuttaminen	P	Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentoivia tekstejä.	Neljäs kurssi numeroarviointi
zÄI 5 Teksti, tyyli ja konteksti	P	Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.	Viides kurssi numeroarviointi
zÄI 6 Kieli, kirjallisuus ja identiteetti	P	Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.	Kuudes kurssi numeroarviointi
zÄI 7 Puheviestinnän taitojen syventäminen	SYV	Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.	Vapaa suoritusjärjestys numeroarviointi
zÄI 8 Tekstitaitojen syventäminen	SYV	Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.	Abivuonna numeroarviointi
zÄI 9 Kirjoittaminen ja nykykulttuuri	SYV	Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.	Abivuonna numeroarviointi
zÄI 11 Luova kirjoittaminen Ei lv 2016-2017	SO	Opiskelija tutustuu fiktiivisen kirjoittamisen eri tekstilajeihin, tyyliin ja kieleen ja soveltaa tietoa omaan fiktiiviseen kirjoittamiseensa. Omista teksteistä kootaan portfolio tai blogi. Ei lv 2016-2017	Vapaa suoritusjärjestys S / H Ei lv 2016-2017
zÄI 12 Luovan-/ /Näyttämö- ilmaisun kurssi	SO	Äidinkielen kurssi 12 on tarjolla joka kolmas vuosi projektikurssina yleisöesityksen valmistamista varten.	Vapaa suoritusjärjestys S / H
zÄI 13 Peruskielioppi ja kielenhuolto	SO	Kurssilla vahvistetaan suomen peruskieliopin hallintaa sekä kerrataan kielenhuollon ohjeita. Tavoitteena on saada tukea ja taitoja tekstien tuottamiseen. Kaikki opiskelijat voivat valita kurssin, mutta ensimmäisellä äidinkielen kurssilla tehtävän alkukokeen perusteella äidinkielen opettaja suosittelee tarvittaessa kurssin suorittamista. Puolet kurssista suoritetaan lähiopetuksessa ja puolet etäopiskeluna Moodlessa.	Vapaa suoritusjärjestys tai opettajan suosituksesta. S / H

zÄI 14 Asiatekstien kirjoittaminen	SO	Opiskelija tutustuu työelämän ja julkisten yhteisöjen kirjalliseen viestintään ja perehtyy asiakirjan vakioasemointiin ja tuottamisen vaiheisiin sekä soveltaa tietoa omaan kirjoittamiseen. Kurssilla vahvistetaan testinkäsittelytaitoja ja asiatyölin hallintaa. Kurssilla tuotetuista teksteistä kootaan portfolio.	Vapaa suoritusjärjestys S / H
zÄI 15 Verkkojulkaisu-kurssi	SO	Opiskelijat perehtyvät verkkojulkaisun tuottamisen vaiheisiin ja toimittavat Verkkotoveri-lehteä. Kurssin voi suorittaa usean jakson aikana. Opettaja ohjaa kurssin osanottajia etupäässä sähköpostin ja Moodlen välityksellä. Opiskelija pitää päiväkirjaa osallistumisestaan verkkolehden toimittamisen eri vaiheisiin. Päiväkirja ja tuotokset kootaan portfolioon.	Vapaa suoritusjärjestys S / H
zÄI 16 Kirjallisuus-diplomi	SO	Kirjallisuusdiplomiin luetaan 20 kaunokirjallista teosta, jotka valitaan sovitulta listalta. Suoritukseen ei voi ottaa mukaan kirjoja, jotka luetaan jollakin muulla kurssilla. Ohjaavan opettajan kanssa sovitaan myös suoritustavat: kustakin teoksesta kirjoitetaan joko lukupäiväkirja, essee tai blogikirjoitus. Suorituksista kootaan portfolio, joka voi olla sähköisesti palautettava tiedosto tai oma blogi. Diplomi suoritetaan kolmen lukiovuoden aikana.	Vapaa suoritusjärjestys S / H

Suomi toisena kielenä (S2)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zS2 4 Syvemmat tekstitaidot	P	Kurssilla tutustutaan yleisiin tekstityyppeihin ja -lajeihin sekä perehdytään tekstien rakenteisiin. Tekstejä tuotetaan erilaisista aineistoista sekä harjoitellaan referointia, kommentointia, tekstin erittelyä ja tulkintaa.	Neljäs kurssi numeroarviointi
zS2 5 Suomalainen kulttuuri tutuksi	P	Kurssin pääteemana on suomalainen kirjallisuus, sen historia ja nykytila. Kurssilla tutustutaan kirjallisuuden keskeisiin lajeihin. Kielen käytön osalta tarkastellaan suomen kielen alueellista vaihtelua.	Viides kurssi numeroarviointi
zS2 6 Kohti toimivaa kaksikielisyyttä	P	Kurssilla käsitellään Suomen kielihistoriaa ja sukukieliä sekä kielen nykytilaa ja sen muutosta. Kerrataan keskeisiä kielen rakenteita.	Kuudes kurssi numeroarviointi

A-espanja (EAA)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zEAA 1 Nuori ja hänen maailmansa	P	Sisältö: Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi
zEAA 2 Viestintä ja vapaa-aika	P	Sisältö: Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan, harrastuksiin ja joka-päiväiseen elämään. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puhe-viestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi
zEAA 3 Opiskelu ja työ	P	Sisältö: Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. (työhakemus, CV, työhönottohaastattelu	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi

A-englanti (ENA)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zENA 4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	P	Sisältö: kulttuuri-identiteetti, kansainvälisyys sekä yhteiskunta: turvallisuus, uskonnot, moraalit, avioliitto. Tutustutaan tiivistelmän kirjoittamiseen ja opetellaan väittelemään.. Rakenneasiat: infinitiivi, ing-muoto, that-lause, epäsuora esitys, konjunktiot.	Kurssi suoritetaan ENA3-kurssin jälkeen Numeroarviointi 4-10 Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, kurssin aikana tehdyt työt (sanakokeet, esitelmät, kotiaineet yms.) ja muu jatkuva näyttö
zENA 5 Kulttuuri	P	Sisältö: elokuva, kuvataide, kirjallisuus, musiikki. Keskustellaan ja kirjoitetaan taiteista ja vahvistetaan esiintymistaitoja pitämällä aiheesta suullisia esityksiä. Kurssilla luetaan englanninkielinen kaunokirjallinen teos. Rakenneasiat: substantiivit, genetiivi, artikkelit, välimerkit, iso alkukirjain, fraasiverbit.	Kurssi suoritetaan ENA4-kurssin jälkeen Numeroarviointi 4-10 Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, kurssin aikana tehdyt työt (sanakokeet, esitelmät, kotiaineet yms.) ja muu jatkuva näyttö
zENA 6 Tiede, talous ja tekniikka	P	Sisältö: markkinointi, keksinnöt, ihmistieteet ja luonnontieteet. liikenne. Käsiteltävät tekstit ovat sanastollisesti ja rakenteellisesti vaativia. Rakenneasiat: indefiniittipronominit, paljoussanat, numeraalit, lauseenvastikkeet, ajan ja paikan prepositiot.	Kurssi suoritetaan ENA5-kurssin jälkeen Numeroarviointi 4-10 Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, kurssin aikana tehdyt työt (sanakokeet, esitelmät, kotiaineet yms.) ja muu jatkuva näyttö

zENA 7 Luonto ja kestävä kehitys	SYV	Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävän kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Kielitaidon eri osa-alueita painotetaan ylioppilastutkintoon suuntautuen. Rakennesiät: pääosin itsenäisenä kertauksena verbioppi, epäsuora esitys ja prepositiot.	Kurssi suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen. Numeroarviointi 4-10 Arviointiin vaikuttavat kurssikoe, kurssin aikana tehdyt työt (sanakokeet, esitelmät, kotitöitä yms.) ja muu jatkuva näyttö
zENA 8 Speak your way to success / Puhu ja ymmärrä paremmin	SYV	Learn appropriate speaking strategies, fluent communication in various situations, both formal and informal handy presentation, debating, meeting and conversation skills, the right pronunciation, stress, rhythm and intonation patterns, to deal with demanding topics orally, how to sound convincing in presenting your ideas and arguments The national speaking test at the end of the course.. You will get both a course mark and a separate certificate of spoken English.	Pakollisten kurssien jälkeen, 2.vuoden kevät tai 3.vuoden syyskuu. Numeroarviointi 4-10 sekä kurssissa että suullisessa kokeessa
zENA 9 Tukea tulokkaille Ei lv 2016-2017	SO	Kerrataan peruskoulussa ja lukion alkuvaiheessa opittua. Ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.	Lukion alkuvaiheessa Arviointi hyväksytty/hylätty
zENA 10 Abikurssi	SO	Valmistaudutaan yo-kirjoituksiin vankentamalla sanastoa, kertaamalla kielioppia ja tekemällä kuuntelu- ja kirjoitusharjoituksia. Ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.	Lukion päättövaiheessa viimeisenä kurssina. Hyväksytty/hylätty. Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt työt ja muu jatkuva näyttö.
zENA 11 Kirjoita englanniksi 0,5 kurssia	SO	Tällä ylioppilaskokeeseen valmentavalla kursilla harjoitellaan erilaisten englanninkielisten tekstien laatimista: kirjoitelma, artikkeli, lehden yleisönosastokirjoitus, kirje eri muodoissaan, blogi, sähköpostiviesti, puhe jne. Laajuus 0,5 kurssia. Ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.	Lukion päättövaiheessa Arviointi hyväksytty/hylätty
zENA 12 Debating and presentation	SO	This course will focus on the spoken English needed to argue, persuade and express opinions. The aim is to develop the confidence to speak English in front of an audience and to communicate without detailed notes. Body language and presentation techniques will be covered, as well as how to keep going when your mind goes blank. Taught by a native speaker. Can't be studied independently.	Any pass/fail
zENA 13 Active English (tarjolla joka toinen vuosi)	SO	The course will include activities such as role play, pair discussion, group work and language games to activate spoken English. Taught by a native speaker. Can't be studied independently.	1st/2nd year pass/fail
zENA 14 Basic Business English tarjolla joka toinen vuosi, seuraavaksi 2017-18	SO	Do the words "overheads," "CEO," "profit" or "value added tax" ring any bells? If not, welcome to brush up your business English skills! By the end of the course you will be able to run an ice cream stall, sell toilet paper or apply for a summer job. Expert talks and company visits included.	2nd year pass/fail

zENA 15 American history Ei lv 2016-2017	SO	Study history in English! Learn to listen to lectures on the history of the U.S., take notes, write essays and have oral presentations. Study visits. Taught both by a History and an English teacher. Can't be studied independently.	2nd/3rd year pass/fail
zENA 16 English in the UK Ei lv 2016-2017	SO	A week's language course in Brighton: host family accomodation, lessons 9-12 am, local teachers, free time activities, excursions, London.	2nd/3rd year pass/fail

A-ranska (RAA)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zRAA 4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	P	Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAA 5 Kulttuuri	P	Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti arkielämän, musiikin, elokuvan, kuvataiteiden ja kirjallisuuden välityksellä; kehitetään ekstensiivistä lukemista ja itsenäistä työskentelyä, kartutetaan aihepiiriin sanastoa. Tehdään suullisia ja/tai kirjallisia esityksiä tai pieniä tutkielmia.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAA 6 Tiede, talous ja tekniikka	P	Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAA 7 Luonto ja kestävä kehitys	SYV	Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Syvennetään sanastoa ja kielellisiä ilmauksia monipuolisen viestinnällisen harjoittelun avulla. Kielitaidon eri osa-alueita painotetaan ylioppilastutkintoon suuntautuen.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Numeroarviointi.
zRAA 8 Puhu ja ymmärrä paremmin Ei lv 2016-2017	SYV	Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssilla saatetaan tehdä myös jonkin verran kirjallisia töitä. Kurssin lopuksi suoritetaan valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen kurssimerkinnän lisäksi.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Numeroarviointi ja erillinen todistus valtakunnallisesta suullisen kielitaidon kokeesta.

zRAA 9 Actualité et révision	SYK	Monipuolista harjoittelua ja kertausta ylioppilastutkintoa varten.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Numeroarviointi.
zRAA10 DELF	SYK	Kurssilla harjoitellaan virallista ranskan kielen koetta (DELF) varten, jonka suorittaessaan opiskelija saa siitä virallisen todistuksen. Kokeeseen saa osallistua myös suorittamatta kurssia.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).
zRAA11 Ranskan opintomatka Ei lv 2016-2017	SO	Kurssilla perehdytään ranskan kieleen ja kulttuuriin toteuttamalla projekti koulumme ranskalaisen ystävyyskoulun kanssa. Se pitää sisällään ranskalaisen vieraan vastaanottamisen Suomeen ja vastavierailun Ranskaan.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).

A-saksa (SAA)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zSAA 4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	P	Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.	Suoritetaan numerjärjestyksessä Numeroarviointi
zSAA 5 Kulttuuri	P	Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti arkielämän, musiikin, elokuvan, kuvataiteiden ja kirjallisuuden välityksellä; kehitetään ekstensiivistä lukemista ja itsenäistä työskentelyä, kartutetaan aihepiiriin sanastoa. Tehdään suullisia ja/tai kirjallisia esityksiä tai pieniä tutkielmia	Suoritetaan numerjärjestyksessä Numeroarviointi
zSAA 6 Tiede, talous ja tekniikka	P	Kurssilla painotetaan vaativan kieliaioksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.	Suoritetaan numerjärjestyksessä Numeroarviointi
zSAA 7 Luonto ja kestävä kehitys	SYV	Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Syvennetään sanastoa ja kielellisiä ilmauksia monipuolisen viestinnällisen harjoittelun avulla. Kielitaidon eri osa-alueita painotetaan ylioppilastutkintoon suuntautuen.	Suoritetaan numerjärjestyksessä Numeroarviointi

zSAA 8 Puhu ja ymmärrä paremmin	SYV	Harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa sekä hiotaan ääntämistä. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja aikaisempien kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssilla tehdään myös kirjallisia töitä. Kurssin lopuksi suoritetaan valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen kurssimerkinnän lisäksi.	Voi suorittaa kun on vähintään neljä kurssia suoritettu Numeroarviointi
zSAA 9 Aktuelles	SO	Tavoitteet: Harjaannuttaa opiskelijaa seuraamaan aikaansa. Harjoitetaan ja vahvistetaan luetun ja kuullun ymmärtämisen taitoja ja vahvistetaan sanavarastoa. Kehitetään ainekirjoituksen suunnittelu- ja kirjoitustaitoa. Valmentaa pitkän saksan ylioppilaskirjoitukseen. Sisältö: Monipuolista kielioopin, sanaston, kirjoittamisen sekä tekstin ja puheen ymmärtämisen harjoittelua. Ajankohtais- materiaalia televisiosta, radiosta, lehdistä ja internetistä. Kirjoitetaan aineita ja tiivistelmiä.	Suoritetaan seiska- tai kasikurssin jälkeen Suoritusmerkintä
zSAA 10 Sprachdiplom I	SO	Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso I. Kielidiplomi I on hyödyksi haettaessa työ- tai harjoittelupaikkaa. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma, luetun ymmärtäminen ja sanasto), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso I. Suoritusmerkintä
zSAA 11 Sprachdiplom II		Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso II. Kielidiplomi II korvaa saksankielisten maiden yliopistojen vaatiman todistuksen kielitaidosta. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma ja luetun ymmärtäminen), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso II. Ei vaadi aikaisempaa diplomi I:n suorittamista. Suoritusmerkintä.

B1-ruotsi (RUB)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zRUB 4 Elämää yhdessä ja erikseen	P	Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Rakenteissa keskitytään verbioppiin (vahvat verbit, apuverbit, konditionaali, käskymuodot).	Numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zRUB 5 Elinympäristömme	P	Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Rakenteista käsitellään omistusmuodon ilmaiseminen, passiivit ja partisiipit.	Numerojärjestyksessä Numeroarviointi

zRUB 6 Puhu ja ymmärrä paremmin	SYV	Kurssilla kehitetään suullista valmiutta, kartutetaan sanavarastoa ja harjoitellaan myös kuullun- ja tekstinymmärtämisen taitoja. Kurssin aihepiirejä vapaa-aika, kirjallisuus, elokuva, matkailu ja ihmissuhteet. Kurssiin kuuluu suullinen koe.	Edellytetään kurssit 1-4 Numeroarviointi
zRUB 7 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen	SYV	Aihealueita ovat opiskelu, työelämä ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla kielioppia, kuunteluharjoituksilla ja yo-tehtävillä.	Edellytetään kurssit 1-5 Numeroarviointi
zRUB 8 Kirjoituskurssi 0,5 kurssia	SOV	Tällä kurssilla harjoitellaan ruotsinkielisten tekstien laatimista: lehden yleisönosastokirjoitus, kirje eri muodoissaan, blogi, sähköpostiviesti, puhe ja kutsu.	Edellytetään kurssit 1-4 Suoritusmerkintä S / H
zRUB 9 Kertauskurssi 0,5 kurssia	SYK	Monipuolista kieliopin, sanaston, kirjoittamisen ja kuuntelun harjoittelua. Valmentaa ylioppilaskirjoituksiin.	Viimeisenä kurssina Suoritusmerkintä S / H

B2-ranska (RAB2)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zRAB2 3 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB2 4 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB2 5 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB2 6 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.

zRAB2 7 Tiede ja tekniikka	SYV	Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Harjoitellaan ja kerrataan monipuolisesti ylioppilaskoetta varten.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB2 8 Luonto ja kestävä kehitys	SYV	Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Harjoitellaan ja kerrataan monipuolisesti ylioppilaskoetta varten.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB2.9 Actualité et révision Ei lv 2016-2017	SYK	Monipuolista harjoittelua ja kertausta ylioppilaskoetta varten.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksyty) tai H (hylätty).
zRAB2.10 DELF	SYK	Kurssilla harjoitellaan virallista ranskan kielen koetta (DELF) varten, jonka suorittaessaan opiskelija saa siitä virallisen todistuksen. Kokeeseen saa osallistua myös suorittamatta kurssia.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksyty) tai H (hylätty).
zRAB2.11 Ranskan opintomatka	SO	Kurssilla perehdytään ranskan kieleen ja kulttuuriin toteuttamalla projekti koulumme ranskalaisen ystävyyskoulun kanssa. Se pitää sisällään ranskalaisen vieraan vastaanottamisen Suomeen ja vastavierailun Ranskaan.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksyty) tai H (hylätty).

B2-saksa (SAB2)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zSAB2 3 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zSAB2 4 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi

zSAB2 5 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zSAB2 6 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zSAB2 7 Tiede ja tekniikka	SYV	Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zSAB2 8 Luonto ja kestävä kehitys	SYV	Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Numeroarviointi
zSAB2 9 Aktuelles Ei lv 2016-17	SO	Monipuolista kieliopin, sanaston, kirjoittamisen sekä tekstin ja puheen ymmärtämisen harjoittelua. Ajankohtais materiaalia televisiosta, radiosta, lehdistä ja internetistä. Kirjoitetaan aineita ja tiivistelmiä em. aineistoon perustuen.	Suoritetaan numerojärjestyksessä Suoritusmerkintä
zSAB2 10 Auf die Zunge - fertig los Ei lv 2016-17	SO	Puheharjoittelua arkipäivän tilanteissa. Ajankohtaisten asioiden kommentointia, pienimuotoisia suullisia esityksiä. Aihekokonaisuudet "viestintä ja mediaosaaminen" sekä "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä.	Suoritetaan kun vähintään viisi kurssia on suoritettu Suoritusmerkintä
zSAB2 11 Sprachdiplom I	SO	Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso I. Kielidiplomi I on hyödyksi haettaessa työ- tai harjoittelupaikkaa. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma, luetun ymmärtäminen ja sanasto), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso I. Suoritusmerkintä
zSAB2 12 Sprachdiplom II	SO	Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso II. Kielidiplomi II korvaa saksankielisten maiden yliopistojen vaatiman todistuksen kielitaidosta. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma ja luetun ymmärtäminen), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso II. Ei vaadi aikaisempaa diplomi I:n suorittamista. Suoritusmerkintä.

B3-espanja (EAB3)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zEAB3 5 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zEAB3 6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zEAB3 7 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zEAB3 8 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zEAB3 9 Hablaamos espanol! Ei tarjolla lv. 2016-17	SO	Äänenhuoltoa ja puheharjoittelua arkipäivän tilanteissa. Valmentaa puheen kokeeseen. Lukioaikana on mahdollisuus suorittaa kansainvälisesti tunnustettu espanjan kielen kielitutkinto DELE. Asiasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä espanjan kielen opettajaan.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Arviointi suoritusmerkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).
zEAB3 10 Espanjan opintomatka	SO	Kurssilla perehdytään espanjalaiseen kulttuuriin. Lisäksi syvennytään muutamaa teemaa tekemällä niistä esitelmiä. Oppilailta edellytetään espanjan kielen alkeiden hallintaa.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä

B3-ranska (RAB3)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zRAB3 5 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB3 6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB3 7 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB3 8 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zRAB3 9 Tiede ja tekniikka	SYK	Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Harjoitellaan ja kerrataan monipuolisesti ylioppilaskoetta varten.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Numeroarviointi.
zRAB3 10 Luonto ja kestävä kehitys	SYK	Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Harjoitellaan ja kerrataan monipuolisesti ylioppilaskoetta varten.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Numeroarviointi.
zRAB3 11 Ei lv 2016-2017	SYK	Monipuolista harjoittelua ja kertausta yo-koetta varten.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).
zRAB3 12 DELFF	SYK	Kurssilla harjoitellaan virallista ranskan kielen koetta (DELFF) varten, jonka suorittaessaan opiskelija saa siitä virallisen todistuksen. Kokeeseen saa osallistua myös suorittamatta kurssia.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).

zRAB3 13 Ranskan Opintomatka	SO	Kurssilla perehdytään ranskan kieleen ja kulttuuriin toteuttamalla projekti koulumme ranskalaisen ystävyyskoulun kanssa. Se pitää sisällään ranskalaisen vieraan vastaanottamisen Suomeen ja vastavierailun Ranskaan.	Kurssin voi suorittaa missä tahansa vaiheessa opintoja. Arviointi suoritusmerkinnällä S (hyväksyty) tai H (hylätty).
------------------------------------	----	---	---

B3-saksa (SAB3)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zSAB3 5 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zSAB3 6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää.	Suoritusjärjestys Numeroarviointi.
zSAB3 7 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zSAB3 8 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksin-kertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zSAB3 9 Tiede ja tekniikka	SYK	Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zSAB3 10 Luonto ja kestävä kehitys	SYK	Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zSAB3 11 Aktuelles Ei lv 2016-17	SO	Harjoitetaan ja vahvistetaan luetun ja kuullun ymmärtämisen taitoja ja vahvistetaan sana-varastoa. Kehitetään ainekirjoituksen suunnittelu- ja kirjoitustaitoa. Valmentaa lyhyen saksan ylioppilaskirjoitukseen. Monipuolista kielioopin, sanaston, kirjoittamisen sekä tekstin ja puheen ymmärtämisen harjoittelua. Ajankohtaismateriaalia televisiosta, radiosta, lehdistä ja internetistä. Kirjoitetaan aineita ja tiivistelmiä em. aineistoon perustuen.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Arviointi suoritusmerkinnällä S (hyväksyty) tai H (hylätty).

zSAB3 12 Auf die Zunge - fertig - los! Ei Iv 2016-17	SO	Luontevaan ja tilanteeseen sopivaan viestintään harjaannuttaminen. Puhevalmiuden ja esiintymisrohkeuden kehittäminen. Myös suullisen kielitaidon kokeeseen valmentaminen. Puheharjoittelua arkipäivän tilanteissa. Ajankohtaisten asioiden kommentointia, pienimuotoisia suullisia esityksiä. Aihekokonaisuudet ”viestintä ja mediaosaaminen” sekä ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi opintojen loppuvaiheessa. Arviointi suorituserkinnällä S (hyväksytty) tai H (hylätty).
zSAB3 13 Sprachdiplom I	SO	Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso I. Kielidiplomi I on hyödyksi haettaessa työ- tai harjoittelupaikkaa. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma, luetun ymmärtäminen ja sanasto), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso I. Suoritusmerkintä
zSAB3 14 Sprachdiplom II		Kurssilla valmistaudutaan suorittamaan Saksan kulttuuriministeriön kielidiplomin taso II. Kielidiplomi II korvaa saksankielisten maiden yliopistojen vaatiman todistuksen kielitaidosta. Kielidiplomissa on kirjallinen osuus (kirjoitelma ja luetun ymmärtäminen), kuullun ymmärtäminen ja suullinen osuus.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssilla suoritetaan kansainvälinen saksan kielen diplomi taso II. Ei vaadi aikaisempaa diplomi I:n suorittamista. Suoritusmerkintä.

B3-venäjä (VEB3)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zVEB3 4 Meillä ja muualla	SYV	Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zVEB3 5 Ennen ja nyt	SYV	Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zVEB3 6 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat	SYV	Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.

zVEB3 7 Kulttuuri	SYV	Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.
zVEB3 8 Yhteinen maapallomme	SYV	Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkyymiin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.	Kurssi suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Numeroarviointi.

Pitkä matematiikka (MAA)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zMAA 7 Derivaatta	P	Kurssilla opiskelija oppii määrittämään rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaisemaan yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä. Hän omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta sekä määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat. Hän oppii tutkimaan derivaatan avulla polynomifunktion kulkua, määrittämään sen ääriarvot sekä ratkaisemaan rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4 Numeroarviointi
zMAA 8 Juuri- ja logaritmifunktiot	P	Kurssilla opiskelija oppii tuntemaan juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä. Opiskelija tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla, oppii yhdistetyn funktion derivoimisen ja tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4, 7 Numeroarviointi
zMAA 9 Trigonometriset funktiot ja lukujonot	P	Kurssilla opiskelija oppii suunnatun kulman ja radiaanin sekä tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla ja ratkaisemaan trigonometrisia yhtälöitä. Opiskelija oppii trigonometristen funktioiden yhteyksiä sekä tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla. Edelleen opiskelija ymmärtää lukujonon käsitteen ja oppii ratkaisemaan käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4, 7 Numeroarviointi

zMAA 10 Integraali- laskenta	P	Kurssilla opiskelija oppii ymmärtämään integraalifunktion käsitteen ja määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita sekä ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan. Opiskelija oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9 Numeroarviointi
zMAA 11 Lukuteoria ja logiikka	SYV	Kurssilla opiskelija oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja sekä ymmärtämään avoimen lauseen käsitteen ja käyttämään kvanttoreita. Hän tutustuu matemaattiseen todistukseen, oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin. Hän osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla sekä määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2 Numeroarviointi
zMAA 12 Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä	SYV	Kurssilla opiskelija oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa. Opiskelija oppii ymmärtämään iteroinnin käsitteen ja ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti sekä tutkimaan polynomien jaollisuutta ja etsimään polynomien tekijät. Lisäksi hän oppii muutosnopeuden ja pinta-alan numeerisen ratkaisemisen, algoritmista ajattelua ja harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4, 7 Numeroarviointi
zMAA 13 Differentiaali- ja integraalilasken nan jatkokurssi	SYV	Kurssilla opiskelija syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden (funktion jatkuvuus ja derivoituvuus) tuntemustaan. Edelleen opiskelija täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen sekä tutkii lukujonon raja-arvoa ja sarjoja.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 Numeroarviointi
zMAA 14 Kertauskurssi	SYK	Kurssilla opiskelija oppii yhdistelemään matematiikan eri osa-alueita, vahvistaa matematiikan keskeisten osa-alueiden hallintaa sekä kertaava matemaattisen tehtävän ratkaisuvaiheiden täsmälliseen perustelun ja kirjalliseen ilmaisuun.	Opintojen loppuvaiheessa Numeroarviointi
zMAA 15 Talousmatematiikka	SYK	Kurssilla opiskelija oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä, saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun ja laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun sekä soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2 Numeroarviointi
zMAA 16 Tilastot päättelyn välineenä Joka toinen vuosi	SO	Kurssilla opiskelija oppii itsenäisesti keräämään ja käsittelemään tilastollista informaatiota sekä tekemään tilastollisten tunnuslukujen perusteella päätelmiä ja arvioimaan niiden luotettavuutta	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 6 Suoritusmerkintä
zMAA18 (IMAH7) Kokonaisluvuista ja kompleksilukuihin	SO	Kurssilla opiskelija laajentaa lukujoukkojen tuntemusta rationaali- ja reaali lukujen kautta kompleksilukuihin ja tutustuu kokonaislukujen induktio-ominaisuuteen. Vastaa kurssia IMAH7.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1-9 Suoritusmerkintä

zMAA19 Laskupaja (Harjoittelu vahvistaa)	SO	Laskupajatyypinen kurssi, jossa opiskelijoilla on aktiivinen rooli myös ohjaajana. Kurssilla opiskelija kerta ja täydentää aikaisempien kurssien asioita muodostuvan ryhmän toiveiden mukaisesti.	Suoritusmerkintä kurssista kurssin tutoreille.
zMAA 20 (IMAH8) Ryhmäteoria	SO	Kurssilla opiskelija oppii ryhmäteorian alkeet.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1-10 Suoritusmerkintä

Lyhyt matematiikka (MAB)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zMAB 4 Matemaattinen analyysi	P	Kurssilla opiskelija tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin, ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana oppii tutkimaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Edelleen opiskelija oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1 Numeroarviointi
zMAB 5 Tilastot ja todennäköisyys	P	Kurssilla opiskelija harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja, tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä sekä perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja normaalijakauman käyttöön.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1 Numeroarviointi
zMAB 6 Matemaattisia malleja II	P	Kurssilla opiskelija varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan, oppii ratkaisemaan käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä. Lisäksi opiskelija oppii ymmärtämään lukujonon käsitteen sekä ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 3 Numeroarviointi
zMAB 7 Talousmatematiikka	SYV	Kurssilla opiskelija oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä, saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun ja laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Kurssilla opiskelija kerta ja täydentää lukujonojen ja summien käyttöä. Lisäksi opiskelija soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 3, 6 Numeroarviointi
zMAB 8 Matemaattisia malleja III	SYV	Kurssilla opiskelija laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta ja saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn trigonometristen funktioiden ja vektoreiden avulla.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 3, 6 Numeroarviointi
zMAB 9 Kertauskurssi	SYK	Kurssilla opiskelija oppii yhdistelemään matematiikan eri osa-alueita, vahvistaa matematiikan keskeisten osa-alueiden hallintaa sekä kerta matemaattisen tehtävän ratkaisuvaiheiden täsmälliseen perustelun ja kirjalliseen ilmaisuun.	Opintojen loppuvaiheessa Numeroarviointi

zMAB 10 Tilastot päättelyn välineenä	SO	Kurssilla opiskelija oppii itsenäisesti keräämään ja käsittelemään tilastollista informaatiota sekä tekemään tilastollisten tunnuslukujen perusteella päätelmiä ja arvioimaan niiden luotettavuutta.	Vaadittavat aiemmat kurssit 1, 2, 5 Suoritusmerkintä
zMB12 Laskupaja (Harjoittelu vahvistaa)	SO	Laskupajatyypinen kurssi, jossa opiskelijoilla on aktiivinen rooli myös ohjaajana. Kurssilla opiskelija kerta ja täydentää aikaisempien kurssien asioita muodostuvan ryhmän toiveiden mukaisesti.	Suoritusmerkintä kurssista kurssin tutoreille.

Biologia (BI)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zBI 2 Solu ja perinnöllisyys	P	Solujen rakenne. Fotosynteesi ja soluhengitys. Solujen ja yksilöiden lisääntyminen. DNA:n rakenne ja toiminta. Periytymisen perusteet.	Kurssin BI1 jälkeen 1. tai 2. lukiovuotena. Ei itsenäisesti suoritettavaksi.
zBI 3 Ympäristökologia	SYV	Lajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojele. Ihmisen toiminnan aiheuttamia häiriöitä luonnon kiertokulussa. Maailmanlaajuisia ympäristökysymyksiä ratkaisumahdollisuuksineen.	Kurssin BI1 jälkeen. Sisältää myös kenttätöitä ja opintokäyntejä.
zBI 4 Ihmisen biologia	SYV	Ihmisen anatomiaa ja fysiologiaa: solut ja kudokset, elimet ja elimistöt. Elintoimintojen säätely. Lisääntyminen ja perimän merkitys. Ympäristö ja terveys.	Kurssien BI1 ja BI2 jälkeen.
zBI 5 Bioteknologia	SYV	Solujen hienorakenne ja toiminta. Mikrobiologiaa: bakteerit ja virukset. DNA: elämän molekyyli. Soluviestintä. Geenisiirrot ja geenien kartoitus. Geenitutkimus lääketieteessä. Biotieteet ja teollisuus.	Kurssien BI1 ja BI2 jälkeen.
zBI 6 Kokeellinen biologia	SO	Biologisten ilmiöiden tutkimista koulun laboratorioissa mikroskopoiden, preparoiden ja erilaisin koejärjestelyin.	Kurssien BI1 ja BI2 jälkeen. Suoritusmerkintä.
zBI 8 Biologia kokonaisuutena	SO	Kokonaiskuva valtakunnallisten kurssien (BI1-BI5) sisällöistä. Keskeiset aiheet kerraten ja syventäen. Biologian ainereaalikoeseen vastaaminen. Myös lääketieteellistä biologiaa syventäen. Valmistautuminen biotieteiden opintoihin.	Suoritus juuri ennen ainereaalikoetta.
zBI9 Molekyylibiologian perusteet	SO	Tutustu Life science-tutkijan elämään ja molekyylibiologian perustoihin lukiolaisten omalla laboratoriokurssilla Tampereen yliopiston <i>BioMediTechissä!</i> BMT on osa TaY:n ja Tampereen teknillisen yliopiston (TTY) yhteistä <i>BioMediTech</i> instituuttia. Viikonloppukurssilla tutustutaan molekyylibiologian perustekniikoihin tekemällä DNA- ja proteiinitöitä. Opiskelijat tekevät mm. PCR-reaktioita, ajavat geielektroforeeseja sekä analysoivat vasta-ainevärjäyksellä proteiinin tuottonäytteitä.	BI ja / tai KE ainerealin kirjoittajille tai vastaavat pohjatiedot omaaville (BI2, BI5). Suoritusmerkintä. Sanallinen arviointi pyydettyäessä. Kurssi on maksullinen (noin 100 €).

zBI10 Johdatus laboratorio- työhön	SO	Kurssilla perehdytään tieteellisen ajattelun perusteisiin, työskentelyyn laboratoriossa sekä laboratoriotöiden raportointiin. Kurssiin sisältyy myös yhteisluentoja, jonne kutsutaan eri tieteenalojen asiantuntijoita tai osallistutaan tiedekahvilatoimintaan. Opiskelija osallistuu joko fysiikan, kemian tai biologian laborointikurssiin.	Pre-IB:n opiskelijoille Suoritusmerkintä
---	----	--	---

Maantiede (GE)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zGE 2 Yhteinen maailma	P	Kulttuurimaantieteen peruskurssi. Ihmisen toiminta maapallon eri alueilla. Keskeisinä teemoina väestötiede, luonnonvarat, verkostoituneisuus ja kehittyneisyys. Globalisaatio paikallisena ja maailmanlaajuisena ilmiönä. Ihmisen toiminta ja alueellinen eriarvoisuus. Keinoja alueiden kestävän kehittymisen ohjaamiseksi.	Kurssin GE1 jälkeen 1. tai 2. lukiovuotena. Ei itsenäisesti suoritettavaksi.
zGE 3 Riskien maailma	SYV	Hasardimaantieteen kurssi. Riskien ja mahdollisuuksien maailma. Luonnon ihmiselle aiheuttamia uhkia: mm. maanjäristykset, myrskyt, tulvat ja kuivuuskaudet. Ihmisen toiminnan aiheuttamia uhkia: mm. ilmastonmuutos, aavikoituminen, aseelliset selkkaukset ja tekniset riskit. Seurataan ajankohtaisuutisointia kurssiin liittyvissä aiheissa.	Kurssien GE1 ja GE2 jälkeen.
zGE 4 Aluetutkimus	SYV	Tutustutaan maantieteen tutkimusmenetelmiin. Paikkatietojärjestelmän (GIS) perusteet, paikkatietosovellukset ja niiden vaikutus arjessa. Käytetään sähköisiä tietokantoja ja karttoja. Syvennetään alueellista tietämystä oman aluetutkimuksen avulla. Opintoretki Helsingin yliopiston Geotieteiden ja maantieteen laitokselle sekä Seismologian instituuttiin.	Kurssien GE1 ja GE2 jälkeen
zGE 6 Kaupunki- maantieteen perusteet Kurssi tarjotaan joka toinen vuosi seuraavaksi 2017-18	SO	Toiminnallinen aluemaantieteen kurssi: myös kenttätyötä ja opintokäyntejä. Tutustutaan kaupunkiin luonnon- ja kulttuurimaantieteellisenä alueena. Havainnoidaan ja tutkitaan kaupunkiympäristöjä ja ihmisen toimintaa kaupungin eri alueilla. Pelon maantiedettä. Onnen paikat. Minun Tampereeni. Maisema-analyysi.	Kurssin GE1 jälkeen. Suoritusmerkintä. Sanallinen arviointi pyydettyäessä.
zGE 7 Maantiede kokonaisuutena 0,5 kurssia	SYK	Rakennetaan kokonaiskuvaa maantieteestä tieteenä. Kerrataan ja syvennetään valtakunnallisten kurssien (GE1-4) sisältöjä. Harjoitellaan erilaisten tietolähteiden, erityisesti karttojen, diagrammien ja tilastojen käyttöä ja tulkintaa sekä ainereaalikokeeseen vastaamista.	Suoritetaan juuri ennen ainereaalikoetta.

Fysiikka (FY)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zFY 4 Liikkeen lait	SYV	Liikkeen mallit ja Newtonin lait Etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste Liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate Liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate Värähdysliikkeen energia	Edeltävä kurssi FY1 Numeroarviointi
zFY 5 Pyöriminen ja gravitaatio	SYV	Momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen Pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike Pyörimisen liikeyhtälö Pyörimismäärän säilyminen Pyörimisliikkeen energia Ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys Gravitaatio ja gravitaation alainen liike Heittoliike ja planeettojen liike Satelliitit ja niiden käyttö	Edeltävä kurssi FY1 ja FY4 Numeroarviointi
zFY 6 Sähkö	SYV	Sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa Jännitteen ja sähkövirran mittaaminen Ohmin laki ja Joulen laki Vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä Kondensaattori, kytkennät ja energia Sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi	Edeltävä kurssi FY1 ja FY4 Numeroarviointi
zFY 7 Sähkö- magnetismi	SYV	Magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä. Varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä. Induktiolaki ja Lenzin laki. Induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio Tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen. Värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä. Sähköturvallisuus. Energiateollisuus ja energian siirto.	Edeltävä kurssi FY1 ja FY4 ja FY6 Numeroarviointi
zFY 8 Aine ja säteily	SYV	Sähkömagneettinen säteily. Röntgensäteily. Mustan kappaleen säteily. Valosähköilmiö. Säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne. Atomimallit, esimerkkinä Bohrin atomimalli. Kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio. Atomiytimen rakenne. Radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus. Massan ja energian ekvivalenssi. Ydinreaktiot ja ydinenergia. Aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu.	Edeltävä kurssi FY1 ja FY4 Numeroarviointi

zFY 9 Kokeellinen fysiikka	SYK	Kurssilla tutkitaan kokeellisesti ilmiöitä fysiikan eri osa-alueilta ja opetellaan raportoimaan tehty koe ja kokeen tulokset. Kurssi voi sisältää mahdollisuuksien mukaan vierailuja ja ekskursion erillisiin tutkimus- ja teollisuuslaitoksiin.	Edeltävät kurssit FY1- FY4 Numeroarviointi
zFY 10 Lukion fysiikan kokonaiskuva	SYK	Kurssilla kootaan yhteen eri fysiikan osa-alueet ja muodostetaan kokonaiskuva. Syvennetään eri osa-alueiden osaamista laskennallisella tasolla. Harjoitellaan ainereaalikokeeseen vastaamista.	Viimeinen kurssi Numeroarviointi
zFY 11 Suhteellisuus-teoria ja astrofysiikka Ei lv 2016-17	SO	Kurssilla on mahdollista tutustua astrofysiikkaan, avaruustekniikkaan ja/tai suppeaan suhteellisuusteoriaan. Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.	Edeltävä kurssi FY1 Arviointi S/H
zFY 12 Elektroniikka 2016-17 Robotiikan kurssi	SO	Kurssilla opitaan ymmärtämään puolijohdekomponenttien toimintaperiaatteet sekä tutustutaan teoriassa ja oppilastöiden avulla komponenteista valmistettujen yksinkertaisten laitteiden toimintaan. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.	Arviointi S/H
zFY 13 Fysiikan sovellukset Ei lv 2016-17	SO	Kurssilla tutustutaan opintosuunnitelman ulkopuolella oleviin fysiikan aiheisiin tai syvennetään tietämystä jollakin fysiikan alalla. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti korvaamaan muualla suoritettuja opintoja. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.	Vapaa Arviointin S/H

Kemia (KE)			
Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zKE 2 Kemian mikromaailma	SYV	Tutkitaan jaksollista järjestelmää, elektroniverhon rakennetta, sidoksia ja isomeriaa.	Edellyttää KE1:n tietoja Numeroarviointi
zKE 3 Reaktiot ja energia	SYV	Käsitellään reaktioyhtälöitä, reaktiokinetiikkaa, ainemäärää ja termodynamiikkaa.	Edellyttää KE1:n ja KE2:n tietoja Numeroarviointi
zKE 4 Metallit ja materiaalit	SYV	Käydään läpi sähkökemian ja sen sovelluksia sekä tutustutaan tarkemmin metalleihin, epämetalleihin ja polymeereihin.	Edellyttää KE1:n, KE2:n ja KE3:n tietoja Numeroarviointi
zKE 5 Reaktiot ja tasapaino	SYV	Tutustutaan dynaamiseen tasapainoon. Lasketaan tasapainoon liittyviä laskuja (esim. happojen ja emästen pH-laskuja ja liukoisuustulolaskuja).	Edellyttää KE1:n, KE2:n, KE3:n ja KE4:n tietoja Numeroarviointi

zKE 6 Laboratoriotyöt vasta-alkajille Ei tarjolla Iv 2016-2017	SO	Tutkitaan kemiallisia ilmiöitä kokeellisesti. Perehdytään keskeisiin perinteisiin laboratoriomenetelmiin (esim. titraus, tislauk, kalorimetria jne.). Kurssi voi sisältää myös laboratoriovierailuja. Järjestetään joka toinen vuosi.	Edellyttää KE1:n tietoja Suoritusmerkintä
zKE 7 Lukion kemian kokonaiskuva	SYK	Kerrataan kurssien KE1-KE5 keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.	Edellyttää KE1-KE5 tietoja Numeroarviointi
zKE 8 Ihmisen biokemia	SYK	Tutustutaan bioyhdisteiden kemiaan (esim. hiilihydraatit, proteiinit, lipidit, entsyymit) The course is compulsory for all students choosing chemistry or HL biology and is highly recommended to SL biologists. The course covers central concepts in organic chemistry and human biochemistry (carbohydrates, lipids, amino acids, proteins, nucleic acids, enzymes).	Edellyttää kansallisella puolella KE1:n ja KE3:n tietoja Numeroarviointi
zKE 10 Laboratoriotyöt edistyneille	SO	Tehdään haastavampia ja yo-kokeeseen valmentavia laboratoriotöitä. Kurssi saattaa sisältää myös laboratoriovierailuja. Järjestetään joka toinen vuosi	Edellyttää KE1-KE4 tietoja Suoritusmerkintä

Uskonto (UE)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zUE 2 Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta	P	Kurssilla tutustutaan kristillisen kirkon historiaan - syntyyn, leviämiseen, eri muotoihin sekä sen yhteiskunnallisiin ja kulttuurivaikutuksiin.	HI2 suoritettu Numeroarviointi
zUE 3 Ihmisen elämä ja etiikka	P	Kurssilla tutustutaan kristillisen kirkon opin keskeisiin sisältöihin sekä yksilö- ja yhteiskuntaetiikan kysymyksiin.	3. kurssi Numeroarviointi
zUE 4 Uskontojen maailmat	SYV	Kurssilla tutustutaan maailman suuriin uskontoihin, uususkonnollisuuden eri ilmentymiin ja uskontojen väliseen dialogiin eli vuoropuheluun.	UE1:n jälkeen Numeroarviointi
zUE 5 Mihin suomalaisen uskoo Ei Iv 2016-2017	SYV	Kurssilla tutustutaan uskonnon ilmenemismuotoihin Suomessa, kristillisen kirkon/kirkkojen historiaan ja nykyisyyteen	UE1:n ja UE2:n jälkeen Numeroarviointi
zUE8 Kertauskurssi 0,5 kurssia	SO	Kurssilla kerrataan uskonnon pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan vastaamaan erityyppisiin ylioppilaskirjoitusten ainereaalitehtäviin. Kurssi tukee laaja-alaisen tiedon hallintaa ja soveltavien tehtävien jäsentämistä.	Suoritusmerkintä

Elämäkatsomustieto (ET)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zET 1 Hyvä elämä tarjolla lv. 2016-17	P	Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.	Suoritusjärjestys vapaa Numeroarviointi
zET 2 Maailmankuva tarjolla lv 2017-18	P	Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja niiden eroja, perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.	Suoritusjärjestys vapaa Numeroarviointi

Filosofia (FI)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zFI 2 Filosofinen etiikka	SYV	Moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka, etiikan teoriat, arkielämän eettisiä kysymyksiä.	1. kurssin jälkeen Numeroarviointi
zFI 3 Tiedon ja todellisuuden filosofia Ei lv 2016-2017	SYV	Metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, mitä on tieto, tieteellisen tutkimuksen luonne ja etiikka.	1. kurssin jälkeen Numeroarviointi
zFI 4 Yhteiskuntafilosofia Ei lv 2016-2017	SYV	Erilaisia filosofiassa esitettyjä yhteiskuntamalleja.	1. kurssin jälkeen Numeroarviointi
zFI 5 Ympäristöfilosofia Ei lv 2016-2017	SO	Tavoitteena on oppia ymmärtämään, miten filosofia lähestyy ympäristöön liittyviä kysymyksiä sekä itsenäisen tiedonhaun ja raportoinnin taitojen kehittäminen. Suoritustapa: Kurssi on projektiluontoinen, painottaen itsenäistä opiskelua.	1. kurssin jälkeen Suoritusmerkintä
zFI 6 Filosofian historia Ei lv 2016-2017	SO	Tutustutaan eri aikakausien filosofiseen ajatteluun. Keskeisinä sisältöinä eri aikakausien filosofiset ongelmat ja niihin esitetyt ratkaisut. Itsenäinen suoritustapa/kurssi.	1. kurssin jälkeen Suoritusmerkintä

Psykologia (PS)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zPS 3 Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet	SYV	Kurssin aiheena ovat ihmisen toiminnan hermostollinen perusta ja esim. aivovaurioiden seuraukset sekä tiedonkäsittelyn perusteet kuten havaitseminen, tarkkaavuus ja muisti. Lisäksi tutustutaan erilaisiin tietoisuuden tiloihin (vireys, uni, hypnoosi).	Vapaa suoritusjärjestys PS1:n jälkeen (suositellaan järjestystä 1-5). Numeroarviointi.
zPS 4 Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta	SYV	Kurssilla syvennytään tunne-elämään ja motivaatioon. Loppukurssilla perehdytään älykkyyteen, luovuuteen, taituruuteen ja ongelmanratkaisuun vaikuttaviin tekijöihin.	Vapaa suoritusjärjestys PS1:n jälkeen (suositellaan järjestystä 1-5). Numeroarviointi.
zPS 5 Persoonallisuus ja mielenterveys	SYV	Kurssilla perehdytään psykologian persoonallisuusteorioihin sekä mielenterveyshäiriöiden syihin, oireisiin ja hoitoon.	Syksyllä kirjoittaville toisen vuoden 5. Jaksossa, keväällä kirjoittaville abivuoden syksylä Numeroarviointi.
zPS 6 Sosiaalipsykologia	SYK	Kurssin aiheena ovat mm. vuorovaikutus, ryhmäilmiöt, asenteet ja kulttuurierot.	Vapaa suoritusjärjestys PS1:n jälkeen. Numeroarviointi.
zPS 7 Psykologia kokonaisuutena	SYK	Syvennetään ymmärrystä psykologian teorioista ja tutkimuksista sekä kerrataan psykologian kurssien keskeiset asiat. Harjoitellaan esseevastaustekniikkaa.	Juuri ennen kirjoituksia (tarjolla vain 3. jaksossa). Numeroarviointi.

Historia (HI)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zHI 3 Kansainväliset suhteet	P	Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtopoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi. Ei itsenäisesti suoritettavaksi.
zHI 4 Suomen historian käännekohtia	P	Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi. Ei itsenäisesti suoritettavaksi.
zHI 6 Kulttuurien kohtaaminen	SYV	Kurssilla tarkastellaan Euroopan ulkopuolisten kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi.

zHI 7 Maailmantilanne nyt	SO	Kurssin tavoitteena on ymmärtää ajankohtaisten maailmanpoliittisten aiheiden historiallista taustaa, analysoida ajankohtaisia tapahtumia sekä kehittää medialukutaitoa.	Kurssi suoritetaan HI 3. jälkeen, toisena tai kolmantena vuonna. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H. Hyväksyty suorittaminen edellyttää kurssitehtävien tekemistä hyväksytysti.
zHI 8 Suomi toisen maailmansodan jälkeen	SO	Kurssin tavoitteena on ymmärtää ja analysoida Suomen historian kehityslinjoja toisesta maailmansodasta nykypäivään. Kurssilla perehdytään Suomen historian keskeisiin sisä- ja ulkopoliittikan tapahtumiin, talouden kehitykseen sekä suomalaisen hyvinvointivaltion muodostumiseen ja haasteisiin.	Kurssi suoritetaan HI 4. jälkeen, toisena tai kolmantena vuonna. Kurssiin kuuluu ylioppilaskirjoituksiin valmistava loppukoe. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zHI 9 / zENA 15 American History Ei tarjolla lv 2016-17	SO	Study U.S. history in English! Learn to listen to lectures on the history of the U.S., to take notes and write essays in English. Taught both by a History and an English teacher.Can't be studied independently	Kurssi suositellaan suoritettavaksi HI 3 jälkeen, toisena tai kolmantena vuonna. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zHI 10 Historian tiedot ja taidot	SO	Kurssilla kerrataan historian pakollisten kurssien sisältöjä ja harjoitellaan historian eri tehtävätyyppien vastaamista	Kurssia suositellaan erityisesti historian ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville Kurssi arvioidaan hyväksyty S/ hylätty H
zHI11 Ihmisoikeus- kurssi		Ihmisoikeuskurssi, joka toteutuu ensi lukuvuonna tod.näk. toisessa jaksossa. Kurssi sisältää sekä historiallisesti merkittäviä että ajankohtaisia ihmisoikeuskysymyksiä. Kurssi on ilmiöpohjainen eri oppiaineita yhdistelevä kurssi. Mahdollisuus toteuttaa vapaaehtoinen matka esim. Saksaan tai Puolaan, jos lähtijöitä on riittävästi.	Suoritusmerkintä

Yhteiskuntaoppi (YH)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zYH 1 Yhteiskuntatieto	P	Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipoliittikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi. Ei itsenäisesti suoritettavaksi.
zYH 3 Kansalaisen lakitieto	SYV	Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi.
zYH 4 Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni	SYV	Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.	Suosittelaa suoritettavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Kurssilla on numeroarviointi.

zYH 5 Oppilaskunta- toiminta	SOV	Oppilaskuntatoiminnan tarkoituksena on kasvat- taa opiskelijoita osallistuviksi , vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se tarkoittaa osallistumista koulun oppilaskunnan toimintaan ja vaikuttamista siinä sekä mahdollisesti sen kautta osallistumista yhteiskunnan eri alueiden vaikuttamiseen.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zYH 6 Kansainvälinen talous	SOV	Kurssi perehdyttää kansainvälisen talousjärjestelmän kehitykseen ja nykyisiin piirteisiin. Tavoitteena on syventää YH2-kurssin tietoja painopisteenä kansainvälisen talouden kysymykset sekä talouden tämänhetkinen tila.	Kurssi suoritetaan YH2 jälkeen. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H. Kurssin suorittamisen osina ajankohtainen lehtileikeportfolio sekä ryhmissä tehtävät maaesittelyt.
zYH 7 Yrittäjyys	SOV	Kurssin tavoitteena on perehtyä yrittäjyyteen ja yritystoimintaan. Aiheina kurssilla mm. yrityksen perustaminen, toiminta käytännössä ja yrittäjyys yhteiskunnassa. Kurssilla tehdään vierailuja eri kohteisiin.	Kurssi suoritetaan YH 2. jälkeen. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zYH 9 Suomen naapurina	SOV	Kurssilla kartoitetaan Suomen tekemää kansain- välistä yhteistyötä sen naapurimaan kanssa, johon Eurooppa-linjan toisen vuoden matka kulloinkin suuntautuu. Kurssilla perehdytään lisäksi kyseisen naapurimaan yhteiskuntaan: mm. hallintoon, vaikuttamisen keinoihin ja hyvinvointiin. Oppitunneilla seurataan myös median välittämää kuvaa naapurimaasta.	Kurssi on tarkoitettu Eurooppa-linjan toisen vuoden opiskelijoille. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zYH 11 Makrotalous Ei tarjolla lv 2016-17	SOV	Kurssilla tarkastellaan koko kansantalouden ta- son ilmiöitä ja ongelmia taloustieteen perusteo- rioiden kautta. Tutkimme myös talouspolitiikan soveltamista ongelmien ratkaisuun ja talouden tasapainottamiseen, sekä taloustieteen koulu- kuntien näkemuseroja järkevästä talouspoli- tiikasta. Kurssin alussa sovitaan kurssin suori- tustavasta, joka koostuu esimerkiksi seuraavan- laisista elementeistä: esseet, kurssikoe, harjoitukset, oppilasesitykset.	Kurssi suoritetaan taloustiedon kurssin (YH 2) jälkeen ja suositellaan suoritettavaksi YH 6 jälkeen. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H.
zYH 12 Ajankohtaisia yhteiskunnallisia teemoja Ei tarjolla lv 2016-17	SOV	Kurssin tavoitteena on perehtyä johonkin ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen teemaan. Kurssi toteutetaan studia generalia- tyyppisenä luentosarjana. Vierailevien asiantuntijoiden luentojen pohjalta kirjoitetaan opiskelupäiväkirja	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssi järjestetään joka kolmas vuosi. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H. Kurssin suorittaminen hyväksytysti edellyttää opiskelupäiväkirjan tekoa.
zYH 13 Global me Opetuskieli on englanti. Ei tarjolla lv 2016-17	SOV	Kurssilla tutustutaan kansainvälisyyteen, eri maista tuleviin ihmisiin ja heidän kulttuureihinsa kansainvälisten opetusharjoittelijoiden pitämällä kurssilla. Lisäksi pyritään lisäämään ymmärrystä nykypäivän maailmasta ja globaaleista teemois- ta, esim. ihmisoikeuksista ja yritysten yhteiskun- nallisesta vastuusta. Kurssilla kehitetään neuvottelu-, ajanhallinta ja esiintymistaitoja.	Suoritusjärjestys vapaa. Kurssi arvioidaan hyväksyty S / hylätty H. Kurssi sisältää paljon erilaista toimintaa - keskusteluita, pelejä, harjoituksia, ryhmätöitä.

zYH 14 Projektikurssi	SOV	Kurssi järjestetään hajautetusti. Kurssilla koordinoitaan varainkeruuprojekteja ja käsitellään mm. arpajaislainsäädäntöä, tilaisuuksien järjestämiseen liittyviä sääntöjä ja lupa-asioita yms.	Kurssi alkaa Eurooppalinjan ensimmäisenä opiskeluvuonna. Arvioidaan hyväksyty S /hylätty H.
zYH 15 Yhteiskuntaopin tiedot ja taidot	SO	Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä ja harjoitellaan yhteiskuntaopin erilaisten tehtävätyyppien vastaamista.	Kurssia suositellaan erityisesti yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville. Kurssi arvioidaan hyväksyty S/ hylätty H.

Terveystieto (TE)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zTE 2 Nuoret, terveys ja arkielämä	SYV	Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin sisältöjä nuoren arkielämän terveystottumusten ja selviytymisen keinojen osalta. Tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla.	Edellytetään kurssin zTE1 suorittamista Numeroarviointi
zTE3 Terveys ja tutkimus	SYV	Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin. Lisäksi perehdytään syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Kurssilaiset suunnittelevat ja toteuttavat pienimuotoisen terveystutkimuksen tai -kartoituksen yksin tai pareittain.	Edellytetään kurssin TE1 suorittamista Numeroarviointi
zTE 4 Terveystiedon kertauskurssi	SOV	Kurssilla kerrataan terveystiedon pakollisen kurssin (TE1) sekä syventävien kurssien (TE2 ja TE3) sisältöjä ja harjoitellaan terveystiedon ylioppilaskirjoitusten ainereaaliiin.	Edellytetään kurssin TE1 suorittamista Suoritusmerkintä

Kuvataide (KU)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zKU 2 Ympäristö, paikka ja tila	P	Kurssi keskittyy pääasiassa kolmiulotteiseen ilmaisuun. Tarkastelun kohteena on ympäristö luonnonvaraisena, rakennettuna, henkisenä ja kulttuurisena ilmiönä. Kurssilla perehdytään mm. mittakaavaan, tilaan, muotoon, väriin, materiaaliin ja suunnitteluprosesseihin. Tutkitaan maisemaa, rakennuksia, esineitä ja taideteoksia materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä. Tutustutaan mm. Tampereen jugend-arkkitehtuuriin.	2. opiskeluvuonna Numeroarviointi

zKU 3 Media ja kuvien viestit Vain joka toinen tai kolmas vuosi Ei tarjolla lv 2016-17	SYV	Sarjakuva, mainonta, kuvajournalismi, www-sivut, tietokonepelien kuvakerronta ja muut median kuvailmaisun keinot sisältyvät kurssiin. Kurssilla tutustutaan valokuvaan mediassa, perinteiseen ja uudistuvaan kuvakerrontaan ja visuaalisuuteen tuotemerkkien yhteydessä. Kurssilla myös tulkitaan ja eritellään kuvallista mediaa. Median kuvailmaisun vaikutuskeinoja käytetään oman ilmaisun välineinä sekä analysoidaan omaa mediasuhdetta.	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zKU 4 Taiteen kuvista omiin kuviin Vain joka toinen tai kolmas vuosi Ei tarjolla lv 2016-17	SYV	Kurssilla tutustutaan eri kulttuurien ja aikakausien taiteeseen, tekotapoihin ja materiaaleihin oman taiteellisen työskentelyn kautta. Kurssilla tarkastellaan myös teosten väriä, valoa, varjoa ja liikettä sekä illusorisuutta ja kolmiulotteisuutta sekä pinnan rakennetta ja materiaalia. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin. Kurssilla tehdään portfolio (näytökansio).	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zKU 5 Nykytaiteen työpaja Vain joka toinen tai kolmas vuosi Ei tarjolla lv 2016-17	SYV	Kurssilla tutustutaan nykytaiteeseen, sen erilaisiin ilmaisumuotoihin ja uuden taiteen herättämiin kysymyksiin. Kokeileva kuvallinen työskentely syventää teemoja ja koettelee perinteisiä tapoja ymmärtää taidetta. Opiskelijalla on kurssilla mahdollisuus sekä laajentaa että täsmentää omaa taidekäsitustään ja kuvallista ilmaisuaan sekä saada tietoa visuaalisen alan ammattiteistä. Kurssi voi sisältää myös projekteja koulussa tai koulun ulkopuolella.	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zKU 6 Öljyvärikurssi	SO	Kurssin tavoitteena on oppia öljyvärimaalauksen perusteet. Kurssilla opetetaan ja kokeillaan käytännössä mm. värioppia, sommittelua, öljyväreiden ominaisuuksia, eri materiaalien pohjustamista ja tietenkin maalaamista sekä itseilmaisua. Öljyvärimaalauksien aiheina ovat asetelmat, maisemat, mielikuvitusaiheet ym.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zKU 7 Piirustus Pidetään samaan aikaan kuin KU11	SO	Piirtäminen on oivallinen tapa havainnoida maailmaa ja toisaalta kaikki piirrokset ovat tulkintoja kohteesta. Kurssilla käytetään monenlaisia piirustukseen liittyviä välineitä ja materiaaleja. Kurssin työt ovat vaihtelevasti malli- tai mielikuvapiirustuksia. Kurssin aikana saat käytännöllisiä neuvoja ja vinkkejä piirtämiseen.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zKU 8 Grafiikka ja tekstausta Ei tarjolla lv 2016-17	SO	Kurssilla tutustutaan taidegrafiikan eri menetelmiin kuten pleksikaiverrus, monotypia ja kankaanpaino. Lisäksi opetellaan tekstausta perustekniikka tasa- ja hiusterällä, kalligrafia-kynillä, lastalla ja pensselillä. Käsitellään papereita esim. marmorioimalla. Valmistetaan mm. erilaisia kortteja ja muita graafisia teoksia.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zKU 9 Valokuva ja elokuva Vain joka toinen tai kolmas vuosi	SO	Kurssilla opiskelija voi valita syventyykö valokuvaukseen vai elokuvaan. Digitaalinen työskentely tapahtuu PhotoShopElements ja PremierElements -ohjelmilla. Kurssilla opetetaan valokuvauksen teoriaa, kuvasomittelua ym. sekä mustavalkoisten valokuvien kehittämistä pimiössä. Voidaan valmistaa esim. lyhytelokuvia tai musiikkivideoita.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä

zKU 10 Kuvataiteen Projektikurssi Vain joka kolmas vuosi	SO	Tämän kurssin suorittamiseksi oppilaalta vaaditaan johonkin kuvataiteelliseen projektiin osallistuminen koulussa tai koulun ulkopuolella. Projekti voidaan myös suorittaa itsenäisesti, mutta siitä pitää tehdä raportti kurssin opettajalle. Projekti voi liittyä myös esim. muihin kädentaitoihin. Tarjotaan lv 2016-2017 3. jakso	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zKU 11 Kuvataiteen lukiodiplomi	SO	Valtakunnallinen lukiodiplomi muodostuu kuvataiteellisesta työstä sekä työnäytekansioista (portfolio). Lukiodiplomi suoritetaan Opetushallituksen laatimien ohjeiden ja tehtävien mukaisesti. Tehtävät julkaistaan yleensä toukokuun lopulla osoitteessa http://www.edu.fi/lukiodiplomi . Lukiodiplomista saa erillisen todistuksen.	Erillisen todistuksen saaminen edellyttää vähintään neljän kuvataiteen kurssin suorittamista. Suoritusmerkintä
zKU 12 Arkkitehtuuri ei tarjolla lv 2016-17	SO	Kurssilla tutustutaan arkkitehtuuriin Suomessa ja ulkomailla, tehdään teknisiä- ja muita perspektiivipiirustuksia sekä rakennetaan pienoismalleja. Lisäksi vierailaan Tampereen teknillisen yliopiston Arkkitehtuurin laitoksella ja tutustutaan arkkitehtuuriosaston vanhoihin pääsykoetehtäviin.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä

Musiikki (MU)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssi-tyyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zMU 2 Moniääninen Suomi	P	Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Sisällöt edustavat eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesmusiikki.	2. pakollinen Numeroarviointi
zMU 3 Ovet auki musiikille Vuorovuosin MU4 kanssa Ei lv 2016-2017	SYV	Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Kurssilla tutustutaan syvästi joihinkin musiikinlajeihin. Opiskelija kehittää musisointi ja tiedonhankintataitojaan.	1. pakollisen jälkeen Numeroarviointi
zMU 4 Musiikki viestii ja vaikuttaa	SYV	Kurssilla toteutetaan ohjelmakokonaisuus kevätjuhlaan. Opiskelijat itse ideoivat ja toteuttavat esityksen.	1. pakollisen jälkeen Numeroarviointi
zMU 5 Musiikkiprojekti	SYV	Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan monitaiteellinen näyttämöprojekti. Toteutetaan lv 2016-17 jaksossa 3.	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zMU 6 Bändikurssi	SO	Kurssilla opetellaan bändisoittimien, akustisen kitaran ja lyömäsoittinten perusteita. Erityyisiä kappaleita harjoittelemalla opitaan soittimen hallintaa ja yhteissoittoa. Kurssille osallistuminen ei edellytä omaa soitinta tai aikaisempaa musiikkiharrastusta.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zMU 7 KUORO	SO	Kurssilla kehitetään omaa lauluääntä ja ilmaisua äänenmuodostusharjoitusten ja harjoitettavan ohjelmiston avulla. Ohjelmisto esitetään yleisölle. Lauluissa pyritään moniäänisyyteen.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä

zMU 8 Vanhojenpäivä- tanssiyhtye = MU05	SO	Kurssilla harjoitellaan ohjelmisto, joka esitetään vanhojenpäivätanssien iltatilaisuudessa. Mukaan voi tulla sekä soittajia(bändisoittimet, piano, orkesterisoittimet) että laulajia. Kurssi tarkoitettu 1. vuoden opiskelijoille ja niille 2. vuoden opiskelijoille, jotka eivät osallistu tansseihin.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zMU9 Musiikin lukiodiplomi	SO	Lukiodiplomin suorittamisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita ja arviointikriteerejä. Ks. http://www.edu.fi/lukiodiplomit/musiikki	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi 1-5
zMU 10 Juhlakurssi Ei tarjolla lv 2016-17	SO	Kurssin tavoitteena on valmistaa esitettävää musiikkia koulun vuotuisiin juhliin mm. itsenäisyys/ylioppilasjuhla, joulujuhla ja kevätjuhla. Kurssin sisältö muodostuu valittavien kappaleiden harjoittelusta ja esittämisestä. Ohjelmistossa on bändimusiikkia ja lauluyhtye- ja kuoromusiikkia.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zMU 11 Orkesteri Ei lv 2016-17	SO	Orkesterissa soitetaan erityyisiä sävellyksiä ja sovituksia klassisen ja viihteellisen musiikin alueilta. Kurssille osallistuminen edellyttää jonkin instrumentin aikaisempaa soittamista. Kurssi toteutetaan hajautettuna 1h/viikko.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä

Liikunta (LI)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zLI2 Liikuntaa yhdessä ja erikseen	P	Pakollisella kurssilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja ja annetaan mahdollisuus tutustua joihinkin uusiin lajeihin. Keskeisinä sisältöinä oman fyysisen kunnon harjoittelu, mittaaminen, lihaskunto, sisä- ja ulkopalloilu sekä mailapelit, tanssi ja voimistelu, suunnistus ja luontoliikunta, vesiliikunta, talviliikunta ja joitain uusia liikuntalajeja.	Eri lukuvuonna kuin 1. kurssi Numeroarviointi
zLI 3 Virkisty liikunnasta Joka 3. vuosi Ei lv 2016-17	SYV	Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.	Vapaa suoritusjärjestys. Numeroarviointi
zLI4 Yhdessä liikkuen	SYV	Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. 5-jaksossa kurssi toteutuu vaelluksena. Kurssilla opetellaan retkeilyn perustaitoja: luonnossa liikkumista, suunnistusta, maastossa tapahtuvaa ruokailua ja majoittumista. Opiskelija saa myös tietoa retkeilyvarustuksesta ja vaatuksesta, tulenteosta, jokamiehen oikeuksista ja ensiavusta. Kurssilla toteutettavaa muutaman vuorokauden retkeä valmistellaan ja taitoja harjoitellaan yhdessä ryhmän kanssa ennen retkeä. Kurssiin voi sisältyä myös seikkailullisia elementtejä. Opiskelija maksaa kurssimaksun.	Vapaa suoritusjärjestys. Numeroarviointi.

zLI5 Kuntoliikunta Ei tarjolla Iv 2016-17	SYV	Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa	Vapaa suoritusjärjestys. Numeroarviointi.
zLI 6 Tanssi ja kehonhuolto	SYK	Kurssilla tutustutaan tanssiin taiteena ja ilmai-sukeinona sekä parannetaan kehonhallintaa. Kurssi sisältää tanssin eri tyylejä esim. jazz-,nyky- ja afrotanssi, hip-hop,tankotanssi, kansantanssi, latinalaisia tansseja kuten salsa, merengue, cha-cha kurssilaisten valinnan mu-kaan. Lisäksi harjoitetaan lihaskuntoa sekä ve-nytellään ja rentoudutaan. Kurssille osallistuminen ei edellytä aikaisempaa tanssiharrastusta.	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zLI 7 Joukkuepallot-pelit Tarjolla joka 2. vuosi Ei tarjolla Iv 2016-17	SYK	Kurssilla syvennetään osaamista isoissa pallo-peleissä kuten jalkapallo, pesäpallo, rugby, jää-kiekko, koripallo ja lentopallo. Keskeisenä tavoit-teena on pelitaidon kehittäminen joukkuepelaam-isen, taktisen ajattelun ja yhteistyökyvyn kautta. Lajivalikoima valitaan vuodenaika huomioiden ja yhdessä opiskelijoiden kanssa	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zLI 8 Mailapelit Tarjolla joka 2. vuosi	SYK	Lajivalikoima valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Lajeja ovat verkon yli pelattavat pallottelupelit, kuten sulkapallo, squash, pöytätennis ja tennis. Kurssilla tutustutaan näihin lajeihin laajasti pelaten sekä taitoa, taktiikkaa ja sääntöjä opiskellen. Opiskelija maksaa kenttämaksut.	Vapaa suoritusjärjestys Numeroarviointi
zLI 9 Lukiodiplomi	SYK	Kurssin suoritus perustuu valtakunnallisiin liikunnan lukiodiplomin suoritusohjeisiin. Liikuntadiplomiin sisältyy 1) liikuntakykyystestit, 2) tutkielma, 3) portfolio, 4) erityisosaamisen arviointi ja 5) koululiikunnassa osoitetut sosiaaliset taidot. Diplomin suorittajan tulee olla suorittanut yhteensä 4 muuta liikunnan kurssia ennen diplomikurssin hyväksymistä. Ennen kurssille ilmoittautumista opiskelija tutustuu kurssiohjeisiin netissä osoitteessa http://www.edu.fi.page.asp?path=498,530,13	Oppiaineen viimeisenä kurssina Numeroarviointi 1-5
zLI10 Liiku itsenäisesti	SOV	Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa kurssilla omaa liikuntaohjelmaansa pyrkien toimintakyvyn kannalta riittävään kestävyys- ja lihaskuntoharjoitteluun sekä lihashuoltoon. Opiskelija tekee tavoitteellisen liikuntasuunnitelman ja pitää liikuntapäiväkirjaa aikavälillä	Ei voi aloittaa viimeisenä opiskeluvuotena, muuten vapaa Suoritusmerkintä

Ei tarjolla lv 2016-17		1.10.-30.9. Liikunnan vähimmäismäärä on 5 tuntia viikossa (n. 260 tuntia vuodessa).Liikkua voi itsenäisesti, pienryhmässä, liikuntakouluissa tai liikuntaseuroissa harjoitellen.	
zLI11 Vanhat tanssit	SOV	Kurssilla opetellaan salonki- ja juhlatansseja sekä harjoitellaan käyttäytymistä juhlatilanteissa. Vanhojen päivän tilaisuudet ovat osa kurssia ja niihin osallistuminen edellyttää tämän kurssin suorittamista.	Suoritetaan toisena vuonna. Suoritusmerkintä
zLI 12 Uudet lajit Ei tarjolla lv 2016-17	SOV	Sisältönä on tutustua sekä liikuntalajien uusimpiin tulokkaisiin että opiskelijaryhmälle uusiin lajeihin (esim. trampoliini, kiipeily, lacrosse, taichi, budolajit). Kurssin tavoitteena on lisätä opiskeluvireyttä yhteistoiminnan, uusien liikuntakokemusten ja -elämysten kautta. Ryhmä valitsee kurssin lajit opettajan avustuksella.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zLI13 Retkeilykurssi	SOV	Kurssilla opetellaan retkeilyn perustaitoja: luonnossa liikkumista, suunnistusta, maastossa tapahtuvaa ruokailua ja majoittumista. Opiskelija saa myös tietoa retkeilyvarustuksesta ja vaatuksesta, tulenteosta, jokamiehen oikeuksista ja ensiavusta. Kurssilla toteutettavaa muutaman vuorokauden retkeä valmistellaan ja taitoja harjoitellaan yhdessä ryhmän kanssa ennen retkeä. Kurssiin voi sisältyä myös seikkailullisia elementtejä. Toteutetaan lv 2016-17 uuden opsin LI4 kurssina.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zLI14 Talviliikuntakurssi		Kurssilla sisältönä on laskettelumatka, hiihtovaellus, retkiluistelu tai laajempi tutustuminen johonkin muuhun ryhmän valitsemaan talviliikuntamuotoon. Kurssilla laajennetaan talviliikuntataitoja valittujen liikuntalajien lajitaitojen osalta sekä erityisesti talven vaatiman pukeutumisen ja luonnossa liikkumisen suhteen.	Vapaa suoritusjärjestys Suoritusmerkintä
zLI15 Liikunnan projektikurssi	SOV	Kurssilla toteutetaan koulun liikuntakulttuuria tukeva projekti ja projektiin käytetystä työpanoksesta oppilas saa kurssisuorituksen. Projekti voidaan toteuttaa useamman aineen yhteistyönä. Kurssi ei ole yleisesti valittavissa, vaan se toteutetaan tarpeen mukaan koulun toimintaa palvelleen.	Ei valittavissa kurssitarjottimella Suoritusmerkintä

Opinto-ohjaus (OP)

Kurssin koodi ja nimi	Kurssityyppi	Kurssin sisältö	Suoritusjärjestys ja arviointi
zOP 1 Koulutus, työ ja tulevaisuus	P	Keskeiset sisällöt: opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen, itsetuntemus, omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen, työelämä tietous, ylioppilastutkinto, ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen, jatko-opintoihin hakeutuminen ja työelämään siirtyminen	Kurssi suoritetaan hajautettuna 1.-, 2.- ja 3. opiskeluvuoden aikana Arviointi: S / H
zOP 2 Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta	SYV	Keskeiset sisällöt: työ- ja elinkeinoelämään tutustuminen, itsetuntemus, opiskelutaidot ja ammatti- ja urasuunnittelu	Kurssi suoritetaan 2. tai 3. opiskeluvuotena Arviointi: S / H
zOP 3 Tutor-kurssi	SO	Keskeiset sisällöt: Mannerheimin Lastensuojeluliiton teoriaosuus, käytännön tehtävät koulussa ja kouluun liittyvissä tapahtumissa, kouluun pyrkivien ohjaus ja opintonsa aloittavien opastus ja osallistuminen vanhempainiltoihin ja tiedotustilaisuuksiin	Kurssi suoritetaan 1.-, 2.- ja 3. opiskeluvuoden aikana Arviointi: S / Hi
zOP 5 LUE 1 -kurssi ½ kurssi lv 2016-17	SO	Lue-kurssi on erityisopettajan pitämä pienryhmäkurssi. Tavoitteena on tehostaa omaa opiskelua ja oppimista. Kurssin aikana arvioidaan opiskelijan lukitaitoja ja laaditaan tarvittaessa lausunto ylioppilastutkintolautakuntaa varten.	Kurssi suoritetaan ensisijaisesti 1. opiskeluvuotena Arviointi: S / H
zOP 6 Maailmalle-kurssi Ei tarjolla lukuvuonna 2016-17	SO	Kurssilla tutustutaan kansainvälisiin opiskelu- ja työmahdollisuuksiin. Työtapoina ovat verkkotehtävät, vierailuluennot ja opintokäynnit. Kurssin hyväksytyt suorittaminen edellyttää tehtävien tekemistä ja opintokäynteihin osallistumista. Kurssilla opiskelijat laativat oman koulutus- ja urasuunnitelman.	Kurssi suoritetaan 2.- tai 3. opiskeluvuoden aikana Arviointi: S / Hi